

ד.א.א.ל.ח.ז.ר.ד.

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: נישואין (לא)

כז' טבת תשפ"ג 1459 (שנה כח')

הפטרה: "כה אמר"
(יחזקאל כח)

פרשת וארא - שבת מברכין

ראש חודש שבט יחול אי"ה ביום שני מולדו לביל ראשון בשעה 56:23 ו-10 חלקים

"אלה ראשי בית אבותם בני ראובן..." (וי'ד)

מקשה רשי": בתחילת הפרשה ציווה הקב"ה את משה ואהרן ללכת אל פרעה כדי שיוציא את בני ישראל ממצרים משעבוד לגאולה, מדוע סטה הכתוב לעניין אחר ופרט את ראשי בית אבות של ישראל ושוב חזר לעניין המדובר בתחילה?

אלא בא הכתוב להורות לנו שהבסיס עליו מושתת עם ישראל שבזכותו תבוא הגאולה הינו הבית היהודי - התא המשפחתי. בית יהודי המושתת על חוסן פנימי קרי שלום בית, כבוד הדדי והערכה, מילים טובות ומפרגנות הם אשר יתנו לבני המשפחה קרי ההורים והילדים את הכוח להתמודד מול ניסיונות החיים ואתגריהם. לכן כמה חשוב ונחוץ למען בריאות נפשם של הילדים שההורים יעודדו ויחמיאו להם ולא יבקרו ללא הרף ובכך יזיקו להם ולעתידם בבואם לבנות את ביתם ויגררו בעל כורחם את הצלקות והמשברים שישפיעו לרעה על הבית החדש ההולך ונבנה.

יִקְחוּ אֹהֶלֶן אֶת אֱלִישֶׁבֶט בַּת עֲמִינַדָב אֶחָת נְזֻשֶׁן לֹאִישָׁהּ" (ו,כג)

"אחות נחשון" - מפרש רש"י מכאן למדנו שהנושא אישה צריך לבדוק באחיה (גמרא בבא בתרא קי.) כשעורכים ברורים על המוצעת צריך לברר גם על אחיה (תכונות, הנהגות וכדו') שרוב הבנים הנולדים דומים לאחי האם.

אולם כיום הלכה למעשה אין חובה לברר, היות ובימים עברו היו הבנות ספונות בבתיהן שם ספגו מהאמא את כל אשר בהן, אך בזמננו שהבנות הן בוגרות סמינר ולומדות הלכות, אמונה, מידות טובות ויראת שמים והן בגדר "בת תלמיד חכם" ואין השפעה מכרעת של האחים עליהן. (הרה"ג חיים רבי שליט"א מחולון)

ביקורת "בונה" ? (הרב מרדכי רוט)

מעשה שהיה

היה זה לפני כשלוש שנים, קיבלתי טלפון מאחד הרבנים שאני בקשר איתם:

"תשמע, זה מקרה מאוד דחוף. זוג נשוי טרי, כמה חודשים בלבד, והבעל קם

ועזב את הבית, והאשה בוכייה ואין לה מושג מה גרם לו לעשות צעד שכזה?"

פגשתי בדחיפות את אותו אברך וכך הוא סיפר לי: "נולדתי בלונדון, אימא שלי הייתה אישה מאוד קשה וקפדנית, ובעיקר היא הייתה מעירה לי הערות על ימין ועל שמאל, כמעט לא היה משהו שעשיתי שאימי לא הייתה מעבירה לי עליו ביקורת. למה אני לא טוב? למה אני לא בסדר? למה אני לא נקי? ולמה? ולמה? כל מה שהייתי עושה הייתי שומע כמה זה לא בסדר ולא טוב מה שעשיתי. וכמה שניסיתי לעשות יותר טוב ולרצות יותר את אימא שלי הייתי מקבל יותר הערות.

הדרך היחידה ליצור שינוי היא- להתמקד בטוב ולהעריכו כהלכה

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 5:04-5:09 * סוף זמן ק"ש 8:43-8:44

יציאת שבת: 6:08

יציאת שבת: 5:36

כניסת שבת: 4:44

הבטחתי לעצמי תמיד שלילדים שלי אני לעולם לא אומר ביקורת והערות, אני רק אגיד להם כמה הם יפים וטובים ואין כמותם בעולם.

הביקורת ההרסנית של אימי נתנה את תוצאותיה גם באחים ואחיות שלי. שתי אחיות שלי ירדו מהדרך לגמרי ואח אחד עדיין רווק והוא מחפש את עצמו אי שם...

סוף-סוף השם ריחם עליי והתארסתי עם בחורה מהארץ, הפגישות היו נפלאות, היא הייתה בחורה נחמדה וטובה וברוך השם התחתנו. חלום של שנים מתגשם - לצאת מהבית שבו סבלתי לאורך כל-כך הרבה שנים. החתונה עברה בשלום, השבע ברכות עברו בשלום, ואז זה התחיל. אשתי התחילה להעיר לי הערות קטנות למה כך? ולמה כך? כל-כך היה חשוב לי הנישואין האלו שרק שתקתי והייתי מתנצל בפניה על הטעות שהיה נראה בעיניי שעשיתי.

מצד שני אשתי לא אישה רעה, היא הייתה דואגת לי לכל מה שאני צריך, הבית התנהל נפלא, הכול היא הייתה עושה בשבילי, רק משהו אחד שבר את נפשי לרסיסים - היא אישה ביקורתית. חשבתי שזה יעבור עם הזמן, אבל ככל שעבר עוד חודש ועוד חודש זה רק החריף. ההערות והביקורת של אשתי כלפי כל מה שעשיתי הלכו וגברו, היא לא הייתה מרוצה ולא היה לה טוב. הייתי מגיע מהכולל חמש דקות מאוחר היא הייתה מעירה לי! השפה בבית שלה הייתה 'ביקורת'. יום שישי אחד חזרתי הביתה מקניות לכבוד שבת, עם סלים כבדים עמוסים כל טוב. ואז אשתי גילתה שאת אחד מהמוצרים שהיא אמרה לי לקנות - שכחתי. כמובן שהיא התחילה שוב עם ההערות שלה: 'מה, אתה לא רואה טוב? הרי הייתה לך רשימה! מה הבעיה לעשות קנייה פעם אחת נורמלית?'

אני כהרגלי שתקתי ואז אשתי אמרה: 'טוב, אם אתה לא יכול לעשות קנייה נורמלית אני אעשה זאת'. היא יצאה לסופר לקנות את השמנת שהייתה חסרה לה לעוגה שרצתה לאפות לשבת. ישבתי באותו זמן על הכיסא ופתאום פרצתי בבכי היסטרי וחסר מעצורים, הרגשתי שאני מאבד שליטה, ואז אמרתי לעצמי: 'מה, אשתי תמשיך לעשות לי מה שאימא שלי עשתה לי כל החיים? אני כבר לא יכול, עדיף לי לחיות לבד בלי כלום אבל לחיות חיים רגועים ושקטים!'. הרגשתי שאני יוצא עוד שנייה מדעת, כל הכאב של כל השנים שלא טופל, צף ועלה. לא יכולתי לחיות מחשבתית שאני הולך לעבור את חיי עם ביקורת.

אני רוצה לחיות עם אשתי ואני מצטער על כל המריבות, אבל רק משהו אחד אני מבקש שהיא פשוט תפסיק להעיר לי כל הזמן, אני לא מסוגל לחיות כך!'

היה זה תהליך ארוך אבל ברוך השם אותו זוג חי היום בשלום ושלווה.

יש משהו אחד שראיתי שהורס כל חלקה טובה, בין בזוגיות בין בחינוך ילדים, זה הדבר הכי מסוכן והוא - להעביר ביקורת שוב ושוב. כמובן שאפשר לומר הערה לשני בצורה מכובדת ויפה, אבל כאשר מעירים לשני באופן עקבי אי אפשר לבנות על זה כלום.

איך אפשר לאהוב אדם שמעיר לך ומוצא כל הזמן את הפגמים שבך? אז נכון, יש לפעמים דברים שמרגיזים מאוד אצל בני הזוג שלנו אבל אי אפשר כל הזמן להעביר ביקורת על השני, זה חותך לשני את הנשמה....

אבא, בעל, אימא, אישה - אתם יכולים לקנות מתנות, להגיד מילים טובות לשני, לכבד, לדאוג לשני, אבל בביקורת הרסנית הכול נהרס.

החיים זה לא שחור לבן, אבל אם יש דבר שהוא שחור לבן בעיניי זה הביקורת - אם מעבירים ביקורת על השני אז כל הטוב שנעשה לשני לא יעזור.

פעם הגיע אליי יהודי אחד ואמר לי: "אני לא מבין למה אשתי לא אוהבת אותי! אני מעניק לה כל חיי מה שהיא רק רוצה - בגדים חדשים, תכשיטים, כל מה שהיא רק מבקשת אני נותן

לה. אז למה אני מרגיש שאשתי לא רוצה להיות בקרבתתי?!

שאלתי אותו רק שאלה אחת, תגיד לי: "אתה מעביר ביקורת על אשתך? על האוכל שהיא הכינה, על איך שהיא שטפה, על הניקיון, על איך שהיא התלבשה".

הוא שתק למשך דקה ואז הוא אמר בשקט: "יכול להיות שאתה צודק".

"תקשיב, גם אם תביא לה מיליון דולר זה לא ישנה לה כלום, אם אתה מבקר את אשתך היא נעשית האישה הכי עצובה בעולם. אתה פגעת באישיות שלה, נתת לה להרגיש שהיא אפס, שהיא כלום, שהיא לא בסדר".

אתם רוצים זוגיות מוצלחת? אתם רוצים ילדים טובים ובריאים בנפשם? תעשו רק דבר אחד, בעצם אל תעשו משהו אחד, וזה - אל תעירו כלום ואל תבקרו.

גם אם הביקורת מוצדקת אני לא מכיר אדם שהשתנה במשהו אפילו הכי קטן בגלל שהעבירו עליו ביקורת והעירו לו שוב ושוב.

יש דרך מיוחדת איך להעביר ביקורת, וכאשר אין ברירה אומרים את הביקורת בצורה עקיפה. אומרים אותה כאשר אתה מחמיא לשני לפני, ואז את הביקורת אומרים בצורה עדינה. תתחילו במשפט מפרגן, משפט שמבליט את היתרון והצד הטוב של הבן אדם. אחרי זה תעברו לביקורת ותסיימו את השיחה במשפט חיזוק. כך הצד שמקבל ביקורת ייצא בתחושה שרואים את הצדדים הטובים שבו, מעודדים אותו להשתפר ולנוע קדימה ולא רק מבקרים, מאשימים ומחפשים את הצדדים הפחות טובים שלו. אבל רק להעביר שוב ושוב ביקורת על בן הזוג ועוד לפני הילדים אין יותר מתכון נפץ מזה להריסת חיי הנישואין.

אמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון: כשם שמצווה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצווה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע, רבי אבא אומר חובה היא לאדם, שנאמר (משלי ט, ח): "אל-תוכח לץ פן-ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך" (יבמות סה:).

הלכות כבוד האשה [א]

פינת ההלכה

א. ציוו חכמים שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, ואוהבה כגופו ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי ממונו, ולא יטיל עליה אימה יתרה ויהיה דיבורו עימה בנחת ולא יהיה עצב ולא רגזן (הרמב"ם הל' אישות פ"טו הל' יט).

דוגמא ממעשה שהיה: הצדיק הרב אריה לוי זצ"ל ביקר עם אשתו שסבלה כאבים ברגלה אצל הרופא ואמר לו: "הרגל של אשתי כואבת לנו". שאל הרופא: רגלו של מי? ולא ידע למי ייגש ואת מי יבדוק, ענהו הרב בתמימות: "כשלאשתי כואבת הרגל, הכאב כאילו אוחד גם בי ואז כואבת לנו הרגל" (הד"ך אל האוסך לגר"מ כהן עמ' 7).

ב. הרוצה להבטיח את שלום ביתו יאהב את אשתו כגופו ויכבדה יותר מגופו (גמ' יבמות סב:) ויזהר להרחיק מחלוקת מהבית שאמרו חז"ל: מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (הד"ך אל האוסך עמ' יז).

ג. ישנם אנשים שליד חבריהם מתנהגים בענווה ומראים להם פנים שוחקות, נחמדים ונעימים לחברה אבל בבתיהם מתנהגים הפוך: קפדנים, רעי לב וכו' ואין זו דרך התורה. המבחן האמיתי של האדם הוא דווקא בהתנהגותו כלפי בני ביתו (ואין למו מכסול ח"ג פ"א ס"כה).

ד. מידותיו של האדם נמדדות אך ורק כפי יחסו אל אשתו (בשם רבינו חיים ויטאל). כלומר אדם העוסק בגמילות חסדים עם המון אנשים, מבקר חולים, מנחם אבלים, משמח חתן וכלה בוודאי יחשוב כי זכויותיו הן רבות. אבל באמת אינו כן, כי בשמים בודקים איך התנהג עם אשתו, אם הקניט אותה והזניח ביתו ולא נשא בעול הבית, זה יכריע דינו, ולא יזכירו לו מאומה מכל חסדיו שעשה עם אחרים (הד"ך אל האוסך עמ' יח כ"ס בנין עלי ע"ד).

ה. חובה על הבעל להעריך כל דבר שעושה אשתו ולהכיר לה טובה על כך ואל יחשוב על חובתה כלפיו ויבוא אליה בדרישה לעשות משום חובה זו.

דוגמאות מעשיות: אחר כל ארוחה צריך לומר תודה לאשתו וישבח את תבשיליה, ואף אם היה איזה חסרון בתבשיל לא יבוא בתלונות על כך. וכן כאשר האשה מנקה את הבית או מגהצת לו את החולצה יתן לה הודאה על כך (הד"ך אל האוסך עמ' יט).

ו. צריך תמיד להסתכל על הדברים החיוביים שיש לאשה ולא על הדברים השליליים ולתת הערכה לדברים החיוביים ע"י שיקנה לה מתנה מידי פעם. ומה טוב שהבעל יזכור את יום ההולדת של אשתו ויום הנישואין ויקנה לאשתו איזו מתנה (סָס עמ' יח).

ז. יזהר לבל ידבר בשבח נשים אחרות בפניה ואפילו לא על אמה ואחיותיה (סָס עמ' טז).

ח. יש לנהוג בדרך ארץ בסעודה לא רק כשנמצא בחברת אנשים אלא גם כשנמצא רק עם בני ביתו.

דוגמאות מעשיות: שלא לקנח את האף במקום שסועדים, לא להוציא אויר מגרונו ("גרפס") לאחר

הסעודה ואם בכל זאת הוצרך לכך יניח יד על פיו וכן ראוי לנהוג כאשר מפקים, כמו כן לא יפתח פיו לחטט בשיניים [ע"י קיסמים וכדו'] כדי להוציא שאריות המאכל מבין השיניים בפניהם ויזהר שלא לעשות שאר דברים מאוסים בפני בני ביתו כדי שלא להגעילם (ואין למו מכסול ח"ג פ"ב ס"ב-יז). וטוב שיאכל ע"י כף ומזלג ולא בידיים ולא ימהר בלעיסתו כדרך הגרגרנים, ולא ישמיע קול בעת הלעיסה [אע"פ שזה דרך הנאתו] אפילו נמצא לבדו בביתו (ילקו"י סי' קע ס"ו).

ט. בשבת וי"ט כשבוצע את הפת לחלק לכולם אחרי שבצע לעצמו יקדים את אשתו לשאר בני

הבית (כה"ח סי' רכב ס"ק ז). ואפילו אם נמצא "אדם חשוב" שמסב על השולחן לא יתן לו לפני אשתו, ואם יש חשש שאותו "אדם חשוב" יפגע יתן לו ולאשתו יחד. ולכן גם כשההורים מסיבים על השולחן טוב שהבן יבקש בפירוש את סליחת הוריו על כך או שיתן לאשתו ולהוריו יחד [אבל לא יועיל לבקש את סליחת אשתו כדי להקדים את הוריו אליה שהרי ע"פ הסוד יש ענין לתת לאשתו ראשונה או בהתחלה] (ילקו"י כיבוד הורים פ"ה ס"ז, ואין למו מכסול ח"ה פ"ט ס"ט).

דוגמא ממעשה שהיה: מסופר על הגאון שלמה זלמן אורבך זצ"ל שכאשר חמותו היתה מתגוררת בביתם, לאחר שבצע על הלחם בשבת, היה נותן לאשתו ולחמותו יחד (ילקו"י סס).

י. אסור לאדם להכות את אשתו (סו"ע אבה"ע סי' קנ"ג בהרמ"א) אף אם מצערת ומכעיסה אותו (פלא יועץ שעד אהבת איש ואשה) וגם כדי להפרישה מאיסור אסור (ילקו"י כיבוד אב ואם ח"ב עמ' תקלה).

והמכה את אשתו עונשו חמור יותר מהמכה את חברו שהרי את אשתו חייב לכבד יותר מהאחרים [אפילו יותר מגופו] (ב"י אבה"ע סי' קנ"ג בסופו) מדברי חז"ל על המכה:

- המרים יד על חברו וכ"ש על אשתו נקרא רשע (גמ' הגדליו חנה: שמות ב, יג).

- המרים יד על אשתו אפילו ראוי שתשרה עליו רוח הקודש אינה שורה עליו עד שישוב בתשובה [בשם האר"י הקדוש] (כה"ח פלאגי סי' א אות יא).

- המכה את אשתו עוון גדול בידו ודבר זה מדרכי הגויים [הרמ"א] (בדרכי משה סי' תקד סס).

- המכה הוא שוטה ואסור לשבת במחיצתו [הרש"צ עובדיה יוסף] (שערי רש"ל ח"ג עמ' רפב).

- והעושה כן יש להחרימו ולנדותו, להלקותו ולהענישו בכל מיני נידוי [בית יוסף-רבינו יוסף קארו] (ב"י אבה"ע סי' קנ"ד).

- פוגע בפרנסה של הבית - שאין הברכה מצויה בבית אלא בזכות אשתו (פלא יועץ).

יא. אסור לבעל לאיים על אשתו שייתן לה מכות (ואין למו מכסול ח"ד פ"ה ס"ב, כמו כן לא יקללה שכל המקלל את אשתו נחשב כמקלל את עצמו כי היא חלק מגופו (החיד"א דליפורן השמיך אות קפג).

יב. אסור לאדם לפגוע באשתו ולהשפילה במילים פוגעות וצורבות עד עפר, ואע"פ שלא מכה בידו מ"מ זה בכלל "מכות הפה", והעושה כן עונשו חמור ביותר וה' יתבע עלבונה (עיין פלא יועץ) וצריך להיזהר שלא לצערה מפני שדמעתה מצויה והקב"ה מקפיד ומעניש את הבעל שמצער את אשתו

(גמ' ב"מ נט. סו"ע חו"מ סי' רכח ס"ג).

יג. צריך לא להתרגז על כל דבר שלא נעשה כרצונו ולא להעליבה ולצערה, ויזהר מאוד בכבודה כיון שנפגעת מהר ולעולם לא יעשה השוואות על הבישול שלה לשל אמה או אימו או נשים אחרות,

וכן בשאר עניינים העלולים לפגוע ברגשותיה (הדקד אל האושר עמ' יז).

יד. אף אם אשתו מקללת אותו או את הוריו ו/או אינה הולכת בדרך ישרה יש להיזהר שלא

להכותה אלא ידבר עימה בנועם ויפנו יחדיו לרב שיורה להם את הדרך הישרה והנכונה שילכו בה וע"י כך תשרה בביתם אהבה ואחוה שלום ורעות (ואין למו מכסול ח"ד פ"ה ס"ג, עיין ילקו"י כיבוד אב ואם ח"ב עמ' תקלה).

טו. יש להיזהר שלא לכנות שם רע לאשתו וגדול עונשו של העושה כן מפני שגורם לה בושה וצער (עיין סו"ע חו"מ סי' רכח ס"ה).

טז. בכלל כבוד האשה שישתדל לקנות לה בגדים ונעלים לפי כבודה ותכשיטים (הדקד אל האושר עמ' יח) ובפרט לקראת כל חג שאז יש חובה לעשות כן (סו"ע אורי"ח סי' תקטט ס"ב).

לקראת ט"ו בשבט ניתן להשיג את לוח הברכות הצבעוני שמכיל רשימה של כל המאכלים לפי סדר א"ב ברכתם ראשונה ואחרונה ועל מה מברכים שהחיינו ועוד [זה לא סדר ט"ו בשבט]

לפנות לטל: 08-8644452

טל: 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com